

Omgaan met het gevaar van de teek

Je hebt meer nodig dan alleen de basiskennis!

Je kent de risico's van teken, je weet hoe je de kans op een beet kunt voorkomen, je controleert en je weet hoe je het beestje verwijdert. Kortom: je basiskennis is op orde. Wat moet je dan nog meer weten? Lees wat drie experts te vertellen hebben over de laatste inzichten en ontwikkelingen rond teken, tekenbeten en de ziektes die je ervan kunt krijgen.

6 t/m 12 april: Week van de Teek

6 april: werkschuurbijeenkomst voor beheerders: alles over de ecologie van de teek, de ziekteverwekkers die teken kunnen overgedragen, de mogelijke beheermaatregelen en de NEN Norm 8333 Beschermende kleding. Ook vertellen we over persoonlijke beschermingsmiddelen en het onderhoud daarvan, systematische (teken)controle en het nut van registratie van tekenbeten. Aanmelden kan via info@vbne.nl

Misschien wel net zo belangrijk als preventie: risico-acceptatie

Fedor Gassner, Gassner Biologisch Risico Advies

Als je uitgaat van krantenkoppen lijkt het onverstandig om het groen in te gaan. Tekenbeten, de ziekte van Lyme, teken-encefalitis en exotische teken, het lijkt allemaal steeds meer voor te komen in Nederland. Het is belangrijk tekenbeten serieus te nemen. De ziekte van Lyme en teken-encefalitis kunnen ernstige gevolgen hebben voor je gezondheid.

Maar misschien nog wel belangrijker is het vermogen tot risico-acceptatie en relativering. Het is goed te weten dat het gemiddelde groen geen 'tekenzee' is. Het aantal teken dat op een bospad klaarzit om zich vast te grijpen aan je broekspijp is vaak veel lager dan het aantal dat bijvoorbeeld met een wit laken wordt gevangen. In bossen vang je ongeveer drie nimfen en volwassen teken per tien vierkante meter. In de bebouwde kom ligt dat aantal tien keer lager. Dat zijn dan de teken die zich vastgrijpen aan een wit laken. Het aantal dat zich aan je broekspijp vastgrijpt, is nóg lager. En, bij de 'reuzenteek' die vorig jaar in het nieuws was, is de trefkans nog véél lager: in heel Nederland werd er maar een handvol gevonden. Het risico op een beet van deze reuzenteek ligt vooralsnog dichtbij nul.

foto Fedor Gassner

Teek op overhangende grasspriet, klaar om een passerend been vast te grijpen.

Klein deel teken besmet

Als je intensief met het groen in contact bent, vergroot je de kans dat een teek overstapt. Als preventieve maatregelen op scherp staan en teken snel worden verwijderd, kunnen tekenziekten fors worden teruggedrongen. Tegelijkertijd is het goed je te realiseren dat maar een klein deel van de teken besmet is: gemiddeld zo'n vijftien á twintig procent draagt de Lyme bacterie bij zich. In de Nederlandse gebieden waar teken-encefalitis sinds 2016 voorkomt, draagt niet meer dan één op de duizend teken dit virus. Vervolgens is het nog niet heel waarschijnlijk dat de bacterie of het virus overstapt en het lichaam infecteert. Bij een gemiddelde tekenbeet is de kans op de ziekte van Lyme maar twee á drie procent. Heb je de pech dat een volwassen besmette teek zich een week lang volzuigt met jouw bloed, wordt die kans zelfs maar een paar procent hoger. Voor teken-encefalitis is de kans om ziek te worden nog een veelvoud lager. Tekenencefalitis is een hersen(vlies)ontsteking die wordt veroorzaakt door het teken-encefalitisvirus, ook wel Früh Sommer Meningo Encephalitis (FSME) of tick-borne encephalitisvirus (TBE-virus) genoemd. Besmette teken dragen het virus over van dier op dier en soms op de mens.

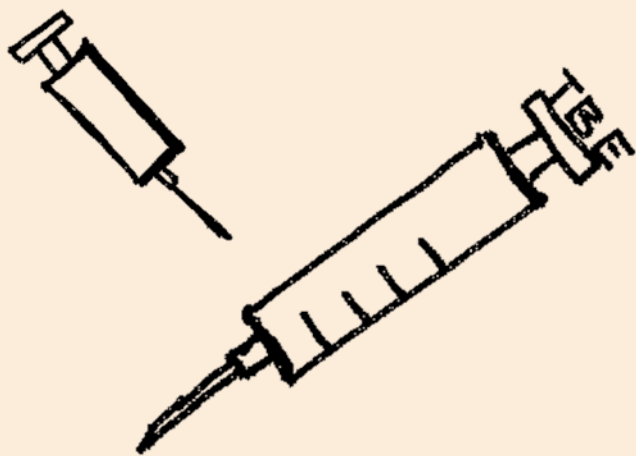
Vaccinatie tegen het TBE-virus: aan te bevelen in hoogrisicogebieden

Marilous Chaillet, medisch adviseur/bedrijfsarts bij Stigas

In het voorjaar van 2016 werd het TBE-virus voor het eerst in Nederland aangetoond. Het zit in de speekselklieren van de teek en kan vrij snel na vasthechting in de huid tot besmetting leiden. Hoe eerder de teek wordt verwijderd, hoe kleiner de kans dat het virus wordt overgebracht. In Nederland is slechts een zeer klein aantal teken besmet en slechts een zeer klein percentage mensen wordt hiervan na een tekenbeet ernstig ziek. Het RIVM voerde in 2017 een onderzoek uit onder 563 werkenden in het groen. Bij drie van hen werden in het bloed antistoffen tegen het TBE-virus aangetroffen.

Ziekteverschijnselen

In de meeste gevallen verloopt de ziekte zonder symptomen en herstel je zonder restverschijnselen. Zijn er wel symptomen, dan kan de ziekte in twee fases verlopen. Fase één (binnen een tot drie weken na de beet) geeft koorts, vermoeidheid, hoofdpijn en algehele malaise. Deze fase duurt meestal twee dagen tot een week. Dan verdwijnt de koorts voor een paar dagen. Fase twee (komt voor bij een klein aantal mensen) kenmerkt zich door hoge koorts, ernstige hoofdpijn, ontsteking van de hersenen en het hersenvlies. Van de patiënten in fase twee overlijdt een tot twee procent. Soms leidt tekenencefalitis tot ernstige en blijvende aandoeningen van het zenuwstelsel. Mensen boven de vijftig jaar lopen een grotere kans om in fase twee terecht te komen.

illustraties: Liesbeth de Kort, VBNE

Vaccinatie

Voor mensen die intensief en langdurig buiten werken in risicogebieden zoals de Sallandse en Utrechtse Heuvelrug is vaccinatie tegen het TBE-virus aan te bevelen. GGD'en bieden dit vaccin aan. Het bestaat uit drie inentingen en om de drie tot vijf jaar is een herhaal-inenting nodig. Ga voor meer informatie naar je bedrijfsarts of kijk op de website van het RIVM (zie QR-code).

Beschermende kleding tegen tekenbeten: (wanneer) werkt het?

Brenda de Jong, Bureau Brenda de Jong

Er leven veel vragen over de met permethrine behandelde kleding die bescherming biedt tegen tekenbeten. Werkt het echt? Is de kleding veilig? Het feit dat er 'van alles' op de markt is, maakt het er niet gemakkelijker op. Reden genoeg om tot regelgeving te komen met een CE-norm. Deze normering is in het voorjaar van 2020 in concept gereed.

Beschermende kleding helpt

Uit onderzoek blijkt dat kleding die is geïmpregneerd met permethrine echt helpt om tekenbeten te voorkomen. De bescherming is negentig procent of hoger. Geen honderd procent, dus dagelijkse controle op teken blijft altijd nodig. Wassen tast de werking aan. Houd daarom een korte wasbeurt (dertig minuten) aan op maximaal zestig graden. En gebruik een mild of geen wasmiddel en geen droger. Bij de meeste kleding is de beschermende werking na zo'n veertig tot vijftig uur wassen grotendeels verloren. Houdt het aantal was-uren daarom bij. Schaf tijdig nieuwe kleding aan en volg de was- en behandelinstructies op die bij het kledingstuk worden geleverd.

Geen gezondheidsrisico's

Uit onderzoek blijkt dat er bij het dagelijks dragen van de kleding die met permethrine is behandeld geen gezondheidsrisico's ontstaan. Een enkele medewerker kan huidirritatie ontwikkelen, vooral bij warm weer. Dat gaat over als de kleding een paar dagen niet wordt gedragen. Stelregel is daarom: draag de kleding alleen als het nodig is. Dus niet op kantoor en niet bij buiten-werkzaamheden als de kans op teken minimaal is (buitentemperatuur onder de 7° C). Houd bij de planning van je werkzaamheden rekening met de mogelijk tekendruk.

Meer informatie

Veelgestelde vragen op NEN.nl

